

Romansdag i Örebro 7/5 2003

Sångseminarium nr tre i serien ”Sång på flera sätt” blev denna gång till en heldagsworkshop och genomfördes med stöd från Riksförbundet Sveriges Kammarmusikföreningar och projektet Ordet& Tonen.

Sedan tre år tillbaks anordnas ett sångseminarium för sångstudenterna på Musikhögskolan i Örebro (ÖMH) varje vår. Det vänder sig i första hand till alla sångstudenter och sånglärare vid ÖMH men även till andra intresserade.

Vi har haft besök av sånglärarna på Kulturskolan i Örebro och lärare och studerande vid Kävesta Folkhögskola.

Denna gång hade vi också besök av sånglärarkolleger från Ingesund och Kumla.

Detta referat bygger på samtal med fr.a. studenter och den feedback, som de givit.

Inbjudna föreläsare/gästlärare var operasångaren tillika sångpedagogen Olle Persson, Stockholm och skådespelaren Christian Zell, Norrköping.

Båda besitter välgrundad kunskap och erfarenhet när det gäller arbete med ord och ton.

Olle P. är frilansande sångare och pedagog och gestaltare av många operaroller, romans- och visprogram.

Christian Z. Är skådespelare vid Östgötateatern och med frilansarbete som vis- och musiksångare och gestaltare av TV-roller och ett oändligt antal texter av skilda slag.

Gästernas gemensamma idé och syn på ord och ton nådde fram på ett inspirerande och tydligt sätt.

”Ett utmärkt val av föreläsare, då de hade förmåga att inspirera till det som är syftet med allt – **att förmedla något**”(student, lyssnare)

”Man fick verkligen klart för sig vad det hela går ut på!” (student, aktiv i M.C.)

Seminarium, ord och ton.

Dagen startade med ett seminarium, där Olle P. Och Christian Z. berättade hur de arbetar med text och musik. Vi fick ta del av deras arbete ”på kammarn”. Föredragningen illustrerades med levande exempel: Stenhammar och Frödings ”Prins Aladin af lampan” och Taubes ”Invitation till Guatemala”.

Christian Z. berättade om hur han fantiserar och skapar roller runt sången strikt utifrån texten. Detta ger trovärdighet och substans som en sorts laddning/presentation innan sången framförs, enligt min mening.

I exemplet med Taubevisan gör han alltså en egen historia utifrån personerna, karaktärerna i visan...”om hur mannen i visan träffar fröken Larsson. Han är en stor kille, som klarar av det mesta, men blir rädd, han ska ju resa nästa dag osv. ...tangon spelas upp och så kommer sången...”

C.Z. bygger här upp en helt egen historia utifrån viskaraktärerna. Avsikten är att ge personerna liv *före* sången. Sången och texten sätts i ett sammanhang – det som inträffar sker verkligen på dansgolvet i Marstrand!

Båda arbetar med att analysera text och tonsättning.

”När man analyserar och lyssnar/ser på tonsättarens ”bild” av texten – då börjar äventyret! I musiken finns ofta undertexter.” (Olle P.)

Sedan skapar man sig en föreställning av texten – försöker skala av idén.” (Olle P.)

Olle P. gjorde oss uppmärksamma på Stenhammars lilla asterisk med kommentar på första sidan då sångstämman startar *”*Tempo och föredrag måste ständigt noga följa diktens vexlande skiftningar.*”

Hur kan man då arbeta med texten innan man sjunger den? Man kan smaka på bara orden genom att läsa den på olika sätt:

1. Neutralt (förutsättningslöst) 2.Läsa snabbt 3.Viska långsamt 4.”leva” sången , dvs. röra sig till texten/musiken. Förspelet i Stenhammars sång inbjuder till att skapa sig en bild av hur

personen går, rör sig, känner sig osv. Så är det ofta med förspel, mellanspel och efterspel. Christian Z. berättade hur han byggt upp ett scenario runt Frödings Prins Aladin med utgångspunkt från Frödings brev, som finns samlade i en bok. Det handlar om hur Fröding satte in kontaktannonser och de svar han fick då från olika kvinnor. Spännande att lyssna på hur den processen kunde te sig!

Frågeställningar som kom upp:

Hur långt får man gå?

Vad är det som gör att vi väljer ut vilka sånger vi vill arbeta med?

Hur kan jag arbeta effektivt med min inre bild av vad som sker?

Hur fungerar arbetssättet i olika genrer som i aria kontra visa ?

”Kunskap om och förtrogenhet med gällande stil och tradition är viktigt att ha för att veta vad man vill föra vidare enligt en tradition eller göra uppror emot.” (Berit N.)

Som eminent pianist och diskussionspartner agerade vår egen Mats Jansson, som är ackompanjator, pianolärare och kurssamordnare för ensemblemusikerutbildningen klassisk inriktning på vår skola.

Han gjorde oss uppmärksam på att det är ett team som samarbetar i gestaltningen, i dessa exempel, diktaren – tonsättaren – sångaren *och* pianisten.

Runda Bordet

Efter en bensträckarpaus följde en Runda Bordet-presentation över temat *elevinteraktion/publikinteraktion*. Vad förenar? Vad skiljer?

Inbjudna presentatörer, våra två gäster, pianisten och en av sånglärarna gav sin bild över temat.

Här följer några citat:

”Man behöver ha utgångspunkt i en textlig medvetenhet, ha ett psykologiserande anslag utifrån något du vill säga – berätta. Att arbeta med musiken och ha en tanke bakom det som görs.

Man behöver ha ett *ärende* – en orsak varför jag gör det här – ställa sig frågan vad vill jag? Finns det ingen mening bakom är det ingen idé att ställa sig där. En elev kan av mig få hjälp med textanalys – inte få höra stå där, gå så osv.”(Christian Z.)

”Sång är tanke. Viktigt att förutsättningslöst lyssna på vad det är som sker i musiken.” (Olle P.)

”Det är skillnad på att agera som sångare och som kördirigent. Båda ska förmedla en text, men med den skillnaden att kördirigenten vänder ryggen till publiken!”(Solvieg Å., sång- och körpedagog)

Efter att ha raljerat en stund över begreppet interaktion kom slutsatsen fram:

”Man måste kunna det man gör och känna för det eller tvinga sig att känna att det är väsentligt det jag gör. Samma sak gäller för en lärare och en sångare: pedagogen måste vara artist och artisten pedagog om man ska nå ut!” (Solvieg Å.)

Talarna instämde med varann och vi fick också ta del av en pianists tankar ang. interaktion mellan lärare- elev, artist – publik.

”En instrumentalist behöver ha en tanke bakom det han/hon gör likaväl som en sångare.

Viktigt att ställa sig frågan: vad vill jag med min musik.” (Mats J.)

”Är det så att alla måste ha litet av en artist och pedagog i sig för att nå ut och få respons på sitt budskap oavsett om det gäller sångare, instrumentalister, skådespelare, målare, företagsledare, rektorer m.fl.? Det är viktigt att få träffas och få bekräftelser på det man tror på och vet men samtidigt lyssna på andra och få näring för sina tankar och idéer. Det är också bra att vara oense ibland för då tvingas man tänk a efter och slipa resp. skrota sina argument?

Att skapa mötesplatser för sångare, körledare, musiker, dansare, målare, skådespelare är bra för att få lära av varann hur viktigt det är att ta hänsyn till människor (publik/elever), sammanhang, tid m.m. Att tillsammans med andra reflektera över vad jag vill och var jag är och att ha alla sinnen vidöppna och använda dem! Vänner till mig är båda målare och kvinnan sitter ibland modell för sin man när han målar. Hon brukar säga: jag *hör* när han målar bra! Det hörs på rytmen i stegen.”(Berit N.)

Lunchkonsert

Så följde en halvtimmes lunchkonsert där vi fick höra Mats Jansson som pianist tillsammans med Olle P. framföra Spegeln av Jonas Forsell (text: Lars Forsell) och Hans Gefors´ sånger till Pär Lagerkvists texter Sånger om Glädje och tre sånger ur Schuberts Die schöne Müllerin. Christian Zell framförde livfullt fyra säregna och skojiga texter av den franske författaren Michaux, som fick vara med på bild vid flygeln och sången En tistel i rabatten (musik av George Brassens).

Detta blev ett storligen uppskattat inslag och exekutörerna tog oss med på en resa ned i bråddjupet och upp igen med hjälp av humor och glädje.

Master Class

Efter lunchpaus var det så dags för Master Class, där många anmält sitt intresse för att få vara med. Åtta sångare fick dela på tiden tillsammans med Olle P. och Mats J.

Ribban lades högt redan från start då den första eleven sjöng ur Hugo Wolfs Spanisches Liederbuch: Herr, was trägt der Boden. Vidare fick vi höra Wolfs ”Auf eine Wanderung”, Brahms: Immer leiser wird mein Schlummer, Schuberts Ganymed, Schumanns Jemand och Widmung. Svenska språket fick till sist sitt uttryck i Sibelius´ sånger Svarta rosor och Den första kysen.

Häpnadsväckande mycket hände på den korta tid studenterna interagerade med både Olle P. och oss. Vi som lyssnade följde arbetet med nyfikenhet, lust och spänning!

”En fantastisk dag med musiken och upplevelsen av den i centrum! Jag fick massor av inspiration att jobba vidare på egen hand och ser fram emot liknande events!” (student, aktiv i M.C.)

”Ur kärnpunkten **att förmedla något** kunde Olle även ge tekniska tips och lösningar på sångtekniska problem. Man ville in i övningsrummet och prova!” (student, lyssnare)

Sammanfattning

Vi som arbetat med arrangemanget var mycket nöjda och glada och man måste framhålla att Olle Persson har en ovanlig förmåga att agera som *både* sångare och pedagog på en mycket hög yrkesmässig nivå, vilket är ovanligt.

Trötta och glada med en ”smile- barometer” i toppläge kunde vi avslutningsvis konstatera att det hade verkligen varit *action* under dagen och det hände mycket både inuti oss och mellan (=inter) oss, **i ord och ton en verklig interaktion!**

Tack till alla medverkande lärare, artister och studenter och till RSK!

Sammanfattade gjorde Berit Norberg

Karlstad den 3/6 2003

Länkar:

Musikhögskolan i Örebro – www.oru.se/org/inst/musik

Sveriges Kammarmusikföreningars Riksförbund, ordet & tonen

www.skelleftea.org/forening/rsk/0201ord.htm